

Dr. Claudia CEMÂRTAN la 60 de ani

(n. 24 februarie 1954, s. Cobâlnea, r-nul Soroca)

Filolog, domeniul științific: limba și literatura latină.

Dr. în filologie (1990), profesor universitar.

A vorbi despre două cărți speciale, semnate de un autor aparte, care, *ad rem* vorbind, este și un profesor de excepție aflat, pe deasupra, la o aniversare, implică o responsabilitate enormă și emoții de nemăsurat. Cu atât mai mult cu cât lucrurile iau proporții, subsemnata fiind în situația să vă povestească maxim detașat despre profesoara sa, conducătoarea ei pentru tezele de an și de licență, șefa de catedra și decanul facultății la care activez. Și pur și simplu, despre o personalitate pe care totdeauna am admirat-o și care mereu m-a susținut.

Despre doamna Claudia Cemârtan și lucrările semnate de ea aș putea să vorbesc, respectând uzanțele, sobru, în stil academic, imparțial și convențional. Mi-e frică însă să nu o decepționez pe profesoara mea și îmi permit să fac apel la puținul din ironia specifică aproape fiecăruia dintre noi, deloc străina doamnei Claudia Cemârtan care, așa cum a notat cu exactitate Alexandru Cosmescu [1], sănătoasă și demnă fiind, te pune în situația să te abții cu greu de la un zâmbet cu gura până la urechi.

Mai întâi de toate, pentru a înțelege conceptual materialul prezentat în recente sale lucrări – manualele *Limba latină prin cultură și civilizație* [2] și *Limba și literatura latină* [3] – este nevoie să facem un scurt comentariu referitor la caracterul profesorului și omului care le-a elaborat.

Trebuie să subliniem că primul lucru pe care îl putem afirma cu certitudine despre doamna Claudia Cemârtan – în calitatea Dânzei de profesor, șef de ca-

tedră, decan și, mai general, de Om –, este conștiința deosebită a lucrurilor pe care le face, a cuvintelor pe care le spune și a modului în care acționează. De aici derivă spiritul excepțional de responsabilitate umană și civică, cel care-i transformă lecțiile în adevărate călătorii în lumea limbii și a civilizației latine, iar activitatea unei catedre sau a unei facultăți – în exemplul de experiență managerială, prin care cei mai tineri și cei mai trecuți de ani profesori se integrează în aceleași acțiuni având un scop comun: educarea și instruirea adecvată a generațiilor de filologi.

Homo doctus rerum philologicae et Latinitatis peritus, în termenii atât de familiari și atât de iubiți ai civilizației demult apuse, ar putea fi formulată o descriere foarte generală, dar care ar reprezenta spiritul acestei devotate angajate a latinității. Mai recent, am putea să adăugăm și ... *rei Universitatis peritus*, or Facultatea de Filologie, fiind „pe mâna” unei persoane atât de sufletește implicată în inițiativele care țin de instruirea universitară, are numai de câștigat. Inclusiv la capitolul pe care am putea să-l intitulăm „realizări de autori destinate susținerii interesului studenților pentru asimilarea materiei curriculare”.

În context, este vorba despre volumele nominalizate deja, *Limba latină prin cultură și civilizație* și *Limba și literatura latină*, pe care deschizându-le, chiar de la bun început remarcam afirmația: „Studierea limbii latine este o ocupație pe cât de onorabilă și importantă, pe atât de dificilă, solicitând eforturi susținute și o asiduitate remarcabilă celor care vor s-o însușească.” [4] Astfel își începe autoarea cuvântul de prezentare a volumului *Limba și literatura latină*. Subliniem în mod special partea cu „**eforturi susținute și o asiduitate remarcabilă celor care vor s-o însușească.**”

Realisti fiind și gândindu-ne la firea și nărvul studentului de astăzi, trebuie să recunoaștem că puțini, prea puțini se vor încadra în categoria marilor iubitori de limbă și civilizație latină, și respectiv, în cea a sufletelor studioase gata să lupte până la epuizare pentru escaladarea muntelui de gramatică latină în stare să-i ajute a înțelege mentalitatea civilizațiilor trecute, dar și a celor prezente sau, cel puțin, să le lumineze panorama limbilor moderne și, în mod particular, țesătura din care se leagă limba română.

Cei mai mulți învățăcei pe care îi avem în auditoriu la lecțiile de limbă, literatură și civilizație latină sunt destul de departe de interesele dascălilor și vor fi mai mult sau mai puțin preocupați de culoarea vestei colegii, de modelul ultimei invenții tehnologice sau de coafura profesorului.

În această situație, un profesor care mai ține din respect, dragoste, tradiție sau deprindere la discipli-

na pe care trebuie să le-o inoculeze și studenților, se află în fața unei provocări demne de subiectul unei tragedii. A interesa un student în materii demult trecute prin sitele vremurilor cere în egală măsură și inventivitate, și autodisciplină, și umor, și prezentare critică, nemaivorbind despre materie veridică, interesantă, autentică, exemplificatoare, curioasă, accesibilă, coerentă et cetera, et cetera.

Trebuie să subliniem că ideea reflectată în paginile acestor două manuale nu este nici ivită peste noapte și nici izvorâtă din moftul profesorului. E rezultatul mai multor încercări de elaborare a materialelor didactice destinate elevilor și studenților [5]. Este și rodul unei munci asidue prestate de-a lungul multor ani în care a pus suflet dedicat în totalitate valorilor perene ale trecutului surprinse în nenumărate ecouri ale civilizațiilor antice în culturile moderne, așa cum le înțelege Dânsa însăși.

Vorbim de acea experiență acumulată în aula universitară din comunicarea cu studentul, din observațiile asupra felului cum și ce învață studentul, cum și ce ar putea interesa studentul astfel încât să-l facă să deprindă și informația obligatorie aproape că din proprie voință, nesilit de profesor sau de iminența unei note insuficiente.

Această experiență, în cazurile cele mai fericite, și aici asistăm tocmai la unul dintre ele, nasc adevărate bijuterii. Fără nicio exagerare, putem astfel califica aceste cărți de învățături deloc elementare ale limbii, literaturii și civilizației latine.

Autoarea are grijă de cei pe care îi va viza manualul: studenți – înseamnă că e nevoie de exerciții, începători – înseamnă că trebuie fonetică, filologi – înseamnă că trebuie gramatică și lexic, umaniști – înseamnă că se cere o deschidere a minții prin elemente de filozofie generală materializată în texte de autor, expresii devenite perene, ciudățeniile ale civilizației romanilor expuse în glumele autorilor clasicismului antic, sau pur și simplu informații – povești, care ar satisface și mofturile unui elev din clasele primare, dar și pretențiile unui student la Facultate.

Descoperim, în materia prezentată între copertile acestor manuale, un adevărat *Ulixix domum iter* – drum al lui Ulise spre casă, un drum comun, amical, al profesorului și studentului către cunoașterea acelei *humanitas antiqua* care, spune autoarea, a servit drept sursă de inspirație pentru oamenii de cultură și artă din întreaga Europă și care a devenit transmisiibilă, deci accesibilă urmașilor, prin și grație limbii latine [6].

Lăsăm alte mistere ascunse de aceste două studii pentru a fi descoperite de cititorii și utilizatorii lor. Mai ales că parte dintre ei deja cunosc elaborările

didactice ale autoarei și i-au urmărit prestața în paginile manualelor de limbă și civilizație latină dedicate atât elevilor din liceu, cât și studenților de la diferite facultăți. În context, trebuie să subliniem faptul că doamna Claudia Cemârtan este coautorul, alături de domnul membru corespondent Anatol Ciobanu, a primelor (și deocamdată singurelor) manuale de limbă latină pentru clasele a X-a – a XII-a, editate în Republica Moldova. Mai mult, este autorul, coautorul sau cel puțin recenzentul practic al tuturor manualelor și elaborărilor didactice editate la acest subiect în țară de la momentul reconstituirii Catedrei de filologie clasică la Universitatea de Stat din Moldova (în anul 1994).

Este persoana care, în rolul Dânzei de șef al Catedrei revenite în educația universitară, a contribuit în cea mai mare măsură la elaborarea programelor de studiu, a curriculelor disciplinare, la crearea, promovarea și realizarea unei serii întregi de cursuri universitare noi vizând creșterea specialiștilor de limbă și literatură latină, dar și a celor de limbă neogreacă. Nu există vreun absolvent al Facultății de Litere, specializarea „Limba și literatura română – limba latină” care să nu fi avut în față fie manualul semnat de Claudia Cemârtan sau să nu fi beneficiat de lecțiile predate de Dumneaei.

Așa cum se poate înțelege, la aniversare doamna decan Claudia Cemartan a ajuns cu aceeași responsabilitate care a caracterizat-o dintotdeauna. Noile manuale având-o ca autor încununează și onorează munca acestei distinse personalități a literelor latine.

Le urăm succese celor pregătiți, interesați sau obligați să participe în munca deloc ușoară de predare și însușire a materialului de limbă, literatură și civilizație latină.

Urăm mulți ani și mulți cititori cărții, cititori care să devină adepți fideli ai civilizației romane, iar autoarei îi urăm în mod special succese în munca de alcătuire a manualelor de acest gen, precum și în cea de predare a materialului selectat în paginile acestor cărți!

Endnotes

1. Alexandru Cosmescu. *Un reper*, în: *Literatura și arta*, nr 8 (3573), 20 februarie 2014, p. 7.
2. Claudia Cemârtan. *Limba latină prin cultură și civilizație*. Chișinău, Tipografia Centrală, 2013.
3. Claudia Cemârtan. *Limba și literatura latină*. Chișinău, CEP USM, 2013.
4. Idem, p. 3
5. A se vedea Claudia Cemârtan. *Modestia Virtutum fundamentum. Medalion aniversar*. Chișinău, Pontos, 2014, pp. 61-63.

Dr. hab. Aurelia Hanganu